

Anna Pravdová Zastihla je noc

čeští výtvarní umělci ve Francii / 1938–1945

Opus, Národní galerie v Praze, 2009

Nakladatelství Opus ve spolupráci s Národní galerií v Praze vydávají knihu Anny Pravdové *Zastihla je noc – čeští výtvarní umělci ve Francii / 1938–1945*. Publikace, jež je výsledkem několikaletého bádání v českých, francouzských a jednom americkém archivu, zkoumá společenské a umělecké souvislosti pobytu českých výtvarných umělců ve Francii v době druhé světové války. Povaha česko-francouzských vztahů se s historickým vývojem měnila; za jejich zlatý věk je považováno období mezi dvěma světovými válkami, kterému byla už mnohokrát z nejrůznějších hledisek věnována pozornost, za jejich dočasný konec pak podpis mnichovské dohody. A právě jí začíná tato studie.

Je to doba, kdy do Paříže z Československa přijíždí nová vlna umělců, ovšem ze zcela jiných důvodů než ty předchozí. Změnily se i priority umělců. Pro mnohé, i ty dosud apolitické, se tvorba stává prostředkem občanské angažovanosti a řada z nich na čas podřizuje svůj talent kolektivnímu zájmu. Většina z nich se zapojila aktivně do propagačních akcí, majících za cíl upozornit na tragický osud jejich země a v Paříži byla poprvé v historii založena Skupina československých výtvarných umělců, která si kladla za cíl pořádat výstavy a iniciovat publikace a kulturní události, které by francouzskému publiku dokázaly, že česká kultura je stále živá. V Paříži se tak konala celá řada zajímavých výstav českých umělců a vyšlo několik básnických i jiných sbírek s původními ilustracemi našich významných umělců, z nichž většina je dosud neznámá.

V Paříži byl také založen Dům československé kultury, kde se scházela kulturní elita národa přítomná v tehdejší Paříži, a jehož obyvatelé byli v září 1939 zatčeni a na šest měsíců uvězněni v pařížském vězení La Santé. Pomocí archivních dokumentů a vyšetřovacího spisu k celému případu (veřejnosti dosud nepřístupného, do nějž se podařilo nahlédnout díky výjimce udělené ministerstvem obrany Francie), bylo možno objasnit důvody, které francouzskou policii vedly k zatčení Adolfa Hoffmeistera, Aléna Diviše, Maxima Kopfa, Antonína Pelce, Lenky Reinerové a dalších českých intelektuálů.

V roce 1939 byla ve Francii založena Československá armáda. Řada umělců do ní dobrovolně vstoupila (např. Z. Přibyl, F. Matoušek) a po jejím rozpuštění se zapojila do odbojového hnutí, jemuž dala k dispozici svůj výtvarný talent (Zdeněk Přibyl kreslil prapory jednotlivých oddílů,

sochař Jan Vlach vyřezával razítka odbojových organizací). V okupované Paříži se zatím utvořila ilegální surrealistická skupina, mezi jejímiž členy byla i česká malířka židovského původu Edita Hirschová. Svědectví o jejím pozoruhodném talentu bohužel dokládá jen několik z mála zachovaných děl; většina z nich byla zničena po jejím zatčení v červnu 1942, po němž následovala deportace do Osvětimi, odkud se Tita (tak podepisovala svá díla) již nevrátila.

Osudy českých umělců, kteří se uchýlili do Francie ve většině případů po obsazení Československa byly velice různorodé a pozoruhodné. Cílem publikace je na základě archivních dokumentů vytvořit co možná nejucelenější mozaiku poskládanou z často velmi spletitých osudů umělců, kteří prošli za války Francií. Byla jich celá řada, práce se věnuje především těm, kteří byli nějakým způsobem, ať už dobrovolně či nikoliv, přímo účastní na jejím tehdejší dění, zejména Kurtu Grögerovi, Editě Hirschové, Adolfu Hoffmeisterovi, Jiřímu Karsovi, Rudolfu Kunderovi, Františku Kupkovi, Fedoru Loevensteinovi, Františku Matouškovi, Antonínu Pelcovi, Rudolfu Pollakovi, Zdeňku Příbylovi, Josefu Šimovi, Imro Weiner-Kráľovi.

Práce navazuje na doktorskou práci Anny Pravdové, připravovanou formou co-tutelle zároveň na FFUK v Praze a na pařížské Sorbonně, za níž obdržela cenu za nejlepší doktorskou práci obhájenou na univerzitách v Paříži a v Ile-de-France v oblasti humanitních věd v roce 2005. Kniha je výsledkem grantového projektu řešeného v Ústavu dějin umění FFUK. Nyní je autorka kurátorkou sbírky kresby a grafiky Národní galerie v Praze.

Prezentace knihy proběhne 29. září 2009 od 18.30 v kavárně Francouzského institutu, za účasti Antoina Marèse, profesora střeoevropských dějin na Sorbonně, odborníka na česko-francouzské vztahy. Prezentace bude spojena s předpremiérovou projekcí ukázek z filmu Martina Řezníčka *Alén*, věnovaného malíři Alénu Divišovi.

Nakladatelství Opus se věnuje vydávání poezie a vybrané prózy českých i zahraničních autorů a publikací o výtvarném umění. Nakladatelství bylo založeno v roce 1997, od té doby vyšlo okolo čtyřiceti titulů.

Nakladatel: Opus, Národní galerie v Praze
ISBN 978-80-87048-16-0 Opus
ISBN 978-80-7035-420-9 Národní galerie v Praze
Grafická úprava: Jiří Mědílek
Formát: 180 stran, 21 x 23 cm, brožovaná vazba
Rok vydání: 2009 (1. vydání)
Distribuce: Kosmas s.r.o.

Pro více informací či podklady k reprodukcím se obraťte na nakladatelství Opus:
Nakladatelství Opus – Kristina Mědílková, Zblouv 24, 552 03 Česká Skalice
opus@medilek.net
Tel. 491 452 608